AVİM Yorum • No: 2025 / 45 • Mayıs 2025

AB'NİN TEK TARAFLI MÜDAHALELERİ VE KIBRIS TÜRK HALKININ İRADESİNE SAYGISIZLIK

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

Avrupa Birliği (AB) Komisyonunun, Johannes Hahnı Kıbrıs Özel Temsilcisi olarak atama kararı, Adadaki siyasi gerçekleri ve hassas dengeleri hiçe sayan, Rum tarafının uzlaşmaz tutumuna hizmet eden bir provokasyondur. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Cumhurbaşkanı Ersin Tatarın, AB bizim rızamızı almadan herhangi bir sürece dahil olamaz [1] şeklindeki sert ve haklı tepkisi, Türk tarafının egemen eşitlik ve uluslararası statü taleplerine olan sarsılmaz bağlılığını bir kez daha ortaya koymaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterresin, María Ángela Holguín Cuélları Kıbrıstaki kişisel temsilcisi olarak yeniden ataması ve Mart 2025teki Cenevre toplantısında federasyon tezinin gündeme dahi alınmaması, iki devletli çözüm vizyonunun uluslararası alanda giderek kabul gördüğünü göstermektedir. Bu yazıda, ABnin tek taraflı adımını diplomatik çerçevede eleştirecek, Türk tezlerini savunulacak ve iki devletli çözümün kaçınılmazlığı irdelenecektir.

ABnin Taraflılığı ve Diplomatik Teamüllere Aykırı Tutumu

ABnin, Johannes Hahnı Kıbrıs Özel Temsilcisi olarak ataması, uzlaşı arayışına katkı gibi sunulsa da, atama açıklamasındaki ifadeler, Rum tarafının tüketilmiş federasyon tezini yeniden canlandırma çabasını açıkça desteklemektedir. Rum tarafının, Adadaki iki halkın eşit statüsünü yok sayan bu dayatmacı yaklaşımı, yıllardır çözümsüzlüğün temel nedeni olmuştur. ABnin, Kıbrıs Türk halkının rızasını almadan ve Türk tarafının egemen eşitlik taleplerini göz ardı ederek sürece müdahil olması, diplomatik etik ve uluslararası hukuk ilkelerine aykırıdır. Bu adım, ABnin 2004 yılında, Annan Planını reddeden Rum tarafını tek taraflı olarak tam üye yaparak kaybettiği tarafsızlığını bir kez daha teyit etmektedir. Hahnın atanması, ABnin Rum liderliğinin sözcüsü konumuna düşerek, BMnin yeni atmosfer olarak tanımladığı diyalog sürecini baltalama girişimidir.

ABnin bu hamlesi, BM Genel Sekreterinin Holguín Cuélları yeniden atayarak sürdürdüğü yapıcı sürece gölge düşürmektedir. Mart 2025te Cenevrede gerçekleşen gayriresmi toplantı, federasyon tezinin tamamen gündemden kalktığı ve iki devletli çözüm vizyonunun tartışıldığı bir dönüm noktası olmuştur. Türkiye ve KKTCnin, egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü taleplerini net bir şekilde ortaya koyduğu bu toplantıda, Adadaki iki

ayrı halk ve iki ayrı yönetimin varlığı uluslararası toplum nezdinde bir kez daha vurgulanmıştır. ABnin, bu yeni gerçekliği görmezden gelerek federasyon tezine destek vermesi, sadece çözümsüzlüğü derinleştirmekle kalmayıp, uluslararası diyalog zeminine de zarar vermektedir.

Kıbrıs Türk Halkının İradesi ve İki Devletli Çözümün Kaçınılmazlığı

Cumhurbaşkanı Tatarın, Kıbrıs Türk halkının iradesi ve egemenlik hakkı yok sayılamaz şeklindeki açıklaması, Türk tarafının tarihsel ve hukuki haklılığına dayanmaktadır. 1960 Anlaşmaları, Adada iki egemen halkın varlığını tescil etmiş, ancak Rum tarafının 1963ten itibaren uyguladığı şiddet ve dışlama politikaları, Kıbrıs Türklerini ortaklıktan koparmıştır. 1974te Rum tarafının Yunanistana ilhak girişimi, Türkiyenin garantör devlet olarak müdahalesini zorunlu kılmış ve 1983te KKTCnin kuruluşu, Türk halkının kendi kaderini tayin hakkının bir tezahürü olmuştur. Bugün, Tatarın liderliğinde savunulan iki devletli çözüm vizyonu, bu tarihsel haksızlıkların telafisi ve Adadaki siyasi gerçeklerin bir yansımasıdır.

Mart 2025 Cenevre toplantısı, bu vizyonun uluslararası alanda yankı bulduğunu kanıtlamıştır. Türkiyenin tam desteğiyle, KKTCnin federasyon modelini reddederek iki devletli çözümü önerdiği 2021deki BM toplantılarından bu yana, Adadaki iki ayrı halk ve yönetim gerçeği giderek kabul görmektedir. Cenevredeki son toplantıda, federasyon tezinin konu bile edilmemesi ve tartışmaların pratik iş birliği alanlarına odaklanması, Türk tarafının tezlerinin haklılığını tescillemiştir. Açılacak yeni geçiş noktaları, mayın temizliği, çevre ve iklim sorunları, tampon bölgede güneş enerjisi üretimi gibi konular, iki taraf arasında eşit statüye dayalı işbirliğinin mümkün olduğunu göstermektedir. Ancak, bu iş birliği, Türk tarafının egemen eşitlik ve eşit uluslararası statü taleplerinin tanınması şartına bağlı olacaktır.

ABnin Çifte Standardı ve Uluslararası Topluma Mesaj

ABnin, Hahnı atarken Türk tarafının rızasını almaması, zamanlama açısından da manidardır. Holguín Cuélların ay sonunda Adaya yapacağı ziyaret öncesinde atılan bu adım, BM sürecini gölgeleme niyetini taşımaktadır. Tatarın, BM ile yakın temaslarını sürdüreceğini ve Holguín ile uzlaşılan 6 inisiyatif çerçevesinde yapıcı çalışmalara devam edeceğini belirtmesi, Türk tarafının diyalogdan kaçmadığını, ancak dayatmalara boyun eğmeyeceğini ortaya koymaktadır. Türkiyenin, çözümsüzlüğün sorumlusu olarak Rum tarafının siyasi ve ekonomik gücü Türklerle paylaşmayı reddetmesini işaret etmesi ise, Adadaki gerçekliğin uluslararası toplum tarafından anlaşılmasını sağlamıştır.

ABnin, birlik dayanışması kisvesi altında Rum tarafını koşulsuz desteklemesi, uluslararası toplum için bir dayatma olarak görülebilecektir. Türkiyenin, BMnin daha gerçekçi yaklaşımını memnuniyetle karşıladığı ve üçüncü taraflardan, özellikle ABden, Rum tarafına arka çıkmayı bırakarak BMnin iş birliği çabalarına destek vermesini istediği bir dönemde, ABnin bu tek taraflı adımı, tarafsızlığını tamamen yitirdiğini göstermektedir. Adada kalıcı

bir çözüm, iki halkın eşit statüde, karşılıklı saygıya dayalı müzakereleriyle mümkündür. ABnin, Türk tarafının egemenlik hakkını yok sayarak attığı bu adım, çözümsüzlüğü derinleştirmekte ve uluslararası toplumun güvenilirliğine zarar vermektedir.

KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatarın, ABnin Kıbrıs Özel Temsilcisi atamasına yönelik tepkisi, Türk tarafının ilkeli ve kararlı duruşunun bir yansımasıdır. Mart 2025 Cenevre toplantısı, iki devletli çözüm vizyonunun uluslararası alanda giderek kabul gördüğünü kanıtlamışken, ABnin federasyon tezine destek veren tek taraflı hamlesi, diplomatik teamüllere aykırı olduğu kadar, çözümsüzlüğün devamına hizmet eden bir hatadır. Kıbrıs Türk halkının egemenlik hakkı ve iradesi, hiçbir dış aktörün dayatmasıyla yok sayılamaz. ABnin bu yaklaşımı en hafif tabiriyle haddini aşmak olarak değerlendirilebilecektir.

Uluslararası toplum, Türk tarafının iki devletli çözüm vizyonunu ciddiye almalı; AB ise, Rum tarafının baskılarından kurtularak tarafsızlığını yeniden kazanmalıdır. Türk tarafı, BM çerçevesinde yapıcı bir şekilde diyalog sürecine katkıda bulunmaya hazır olduğunu bir kez daha göstermiştir. Şimdi sıra, ABnin çifte standartlarını sorgulayarak, Adadaki iki halkın eşit statüsüne saygı gösteren bir yaklaşım benimsemesindedir. Aksi takdirde, ABnin Kıbrıs meselesindeki rolü, Rum tarafının gölgesinde bir figüran olmaktan öteye gidemeyecektir. AB, Kıbrıs meselesi gibi hassas konularda gerekli duyarlılık ve titizliği göstermekten uzak kaldıkça, korkulur ki uluslararası platformlardaki itibar erozyonunun önünü alamayacaktır.

**Görsel: Hazel ÇAĞAN ELBİR*

[1] KKTC Enformasyon Dairesi, Cumhurbaşkanı Tatar: Kıbrıs Türk Halkının İradesi ve Egemenlik Hakkı Yok Sayılamaz, 15 Mayıs 2025, https://pio.mfa.gov.ct.tr/cumhurbaskani-tatar-kibris-turk-halkinin-iradesi-ve-egemenlik-hakki-yok-sayilamaz/.

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "AB'NİN TEK TARAFLI MÜDAHALELERİ VE KIBRIS TÜRK HALKININ İRADESİNE SAYGISIZLIK." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 45. Mayıs 15. Erişim Kasım 03, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/AB-NIN-TEK-TARAFLI-MUDAHALELERI-VE-KIBRIS-TURK-HALKININ-IRADESINE-SAYGISIZLIK

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır